

LÄNSSTYRELSEN
BLEKINGE LÄN

Bevarandeplan för Natura 2000-område

SE0410134 Tjärö

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000-områden bygger på krav som finns i EUs fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EUs fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EUs arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000- område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper, och behov av bevarandeåtgärder, till exempel skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter, och det är värdefullt om den som har ny information kontakter Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, till exempel skyddsbeslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Kartor

Information om naturtypers utbredning och arter i ett enskilt område går att hitta med hjälp av kartverktyget Skyddad natur. Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på ”kartverktyget skyddad natur”. Det finns även möjlighet att ladda ner naturtypskartan som shape-fil. För mer information se Länsstyrelsens hemsida.

**LÄNSSTYRELSEN
BLEKINGE LÄN**

Ingegerd Erlandsson

Bevarandeplan för Natura 2000-området**SE0410134 Tjärö**

Kommun: Karlshamn

Områdets totala areal: 300,6 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2017-01-20

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2017-05-31

Markägarförhållanden:

Privat

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 1998-12-01, SCI: 2004-12-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut
M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

1110 - Sandbankar

1160 - Stora vikar och sund

1170 - Rev

1620 - Skär och små öar i Östersjön

1630 - Strandängar vid Östersjön

5130 - Enbuskmarker

6270 - Silikatgräsmarker

8230 - Hällmarkstorräng

9070 - Trädklädd betesmark

9190 - Näringsfattig ekskog

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de

naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området. Området bidrar till att uppfylla miljömålen Hav i balans samt levande kust och skärgård, Myllrande våtmarker, Levande skogar, Ett rikt odlingslandskap och Ett rikt växt- och djurliv.

Inom Tjärö är de prioriterade bevarandevärdena dels kopplade till naturbetesmarker med trädklädda betesmarker, gräsmarker, enbuskmarker, havsstrandängar och hållmarker, dels till marina miljöer med skär och rev, mjuk- och hårdbottnar. Naturvärdena är framför allt knutna till välbetade gräsmarker med artrik flora, havsstrandängar med naturliga vattenståndsväxlingar, grova ekar med flera ädellövträdsdrag, senvuxna och gamla träd, håll- och botråd, döende och död ved. Naturvärdena är även knutna till havsmiljöns klippskär, rev och sandbankar samt ekologiskt värdefulla biotoper med artrik vegetation, till exempel hårdbottnar med blåstångbälten och sandbottnar med ålgräsängar, vilka är värdefulla som reproduktions- och uppväxtmiljöer för fisk.

Beskrivning av området

Natura 2000-området Tjärö är beläget i Hällaryds skärgård i mellersta Blekinge och sammanfaller med naturreservatet Tjärö. Området utgörs av huvudön Tjärö med tillhörande holmar och skär samt omgivande hav. Själva huvudön Tjärö är på 76 ha och består av två större delar, en i norr och en i söder, sammanbundna av ett långsmalt ca 100 meter brett näs. Öster om den norra delen ligger halvön Kalven som en gång varit en egen ö men nu hänger ihop med huvudön via ett låglänt område. Kustlandskapet har varierad topografi där berggrunden är genombruten av mindre sprickdalar och med tydliga spår av inlandsisens verkningar. Det finns såväl plana klipphällar som rundhällar och klippstup och markerna är bitvis blockrika. Den högsta punkten är på cirka 20 meter över havets yta. Landmiljöerna på Tjärö utgörs av ett betespräglat kulturlandskap där ekhagmarker och ädellövskog omväxlar med enbuskmarker och hållmarker, samt mindre områden med strandäng eller gräsmarker.

Tjärö har haft bofast befolkning åtminstone sedan 1600-talets mitt, medan fornlämningar visar att området använts betydligt tidigare. Vid laga skiftet år 1834 fanns det på ön sex gårdar, som sammanlagt brukade cirka 2,5 hektar åker och 17 hektar äng. I början av 1900-talet dominerade åkerbruket, medan det endast fanns några mindre ängsytor kvar. Jordbruk bedrevs på ön fram till början av 1950-talet. Därefter har markerna hållits mer eller mindre öppna genom betesdrift och med röjningar. Tjärö ägdes mellan åren 1939 och 2008 av Svenska Turistföreningen. Därefter har ön varit privatägd och har fortsatt vara ett mycket populärt besöksmål med såväl färjetrafik och gästhamn som restaurang och övernattningsmöjligheter. Tjärö är ett viktigt område för friluftslivet, dels som strövområde och dels för fritidsbåtägare.

På Tjärö finns idag ett bevarat småskaligt kulturlandskap med före detta åkerlappar och hävdutmarksbete, med gott om synliga kulturhistoriska spår som stenmurar, husgrunder och odlingsrösen. Bebyggelsemiljön mitt på ön ligger utanför Natura 2000-området, bortsett från en byggnad. Dagens landskap är varierat med öppna och trädklädda betesmarker, klipphällar samt ekkommerade dungar och skogar. Norra delen av huvudön beteshävdas och även den södra delen ska efter restaureringsåtgärder beteshävdas, liksom öarna Jyspaholmen och Björkeholmen.

Naturtypen trädklädda betesmarker förekommer på Tjärös norra del och på Kalven. I trädsiktet finns ek omväxlat med andra trädslag. Hamlingspräglade träd vittnar om äldre markanvändning. Det finns arter som hassel, en, vildapel och hagtorn i busksiktet. I fältsiktet växer bland annat Adam och Eva, nattviol och den rödlistade arten månlåsbräken (nära hotad). Den rödlistade arten mindre hackspett (nära hotad) finns på Tjärö. På Tjärös södra del växer näringsfattig ekkog med en ålder kring 100 år. Det är bitvis igenväxt och snårigt med vildkaprifol i blockrik mark. Spärrgreniga vidkroniga träd av ek förekommer, enstaka gamla och grova. På Tjärö finns ett stort antal skyddsvärda träd. På en del av dem har påträffats bland annat den rödlistade arten grå skärelav (nära hotad) samt signalarter som lönnlav, guldlövmossa och fällmossa.

Naturtypen enbuskmarker finns på södra delen av Tjärö och på ön Björkeholmen. De halvöppna markerna domineras av en, både gamla hävdformade exemplar och enar i tätare buskage. Miljön är mosaikartad med inslag av hållmarkstorrängar, kalare klipphällar och sänkor med fuktig mark och kärr. Hållmarkstorrängar förekommer på flera ställen, både på huvudön och på kringliggande öar. Plana eller rundslipade klipphällar är antingen kala eller bevuxna med lavar och har ett tunt jordtäckte med tåliga torrängsarter. I klippskrevor med djupare jordmån växer gräs, enbuskar och ekar. Två små ytor med naturtypen silikatgräsmarker finns i sänkor där det tidigare varit åkermark. Där växer bland annat mandelblomma, tjärblomster och jungfrulin. Träd- och buskskiktet är glest och den rödlistade flikrosen (nära hotad) växer där. En mindre havsstrandäng finns på det låglänta området mellan huvudön och Kalven. Vegetationen påverkas av naturliga vattenståndsväxlingar och där trivs fukt- och salttåliga arter, som havssälting, salttåg, gulkämpar och gåsört.

Längst i söder finns naturtypen skär och små öar, bestående av två klippskär och kringliggande områdena med undervattensvegetation av tångbälten. Öarna är trädlösa och utgör viktiga häckningsplatser för fåglar, såsom grågås, ejder och fiskmås samt uppehållsplatser för sälar.

Större delen av de marina miljöerna utgörs av naturtypen stora grunda vikar och sund. Dessa är havsvikar skyddade från kraftig vågexponering. Områden med rev består av sten eller block som höjer sig över omgivande botten. Sandbankar består i huvudsak av sandiga sediment och skiljer sig topografiskt från omgivande botten. Den marina miljön är mosaikartad med en både riklig och artrik vegetation som skapar viktiga livsmiljöer för andra organismer. Mjukbottnarnas kärlväxtdominerade ängar är viktiga uppväxtmiljöer för kräftdjur, blötdjur och andra smådjur som i sin tur utgör föda för fisk. Området är av stor vikt för reproduktion av fisk som exempelvis gädda, abborre och mört. Kring Tjärö finns stora bestånd av blåstång som är en viktig livsmiljö för andra arter. Tångbältet utgör ett filter i de skyddade inre skärgårdarna, genom att det binder mycket av näringen som kommer med avrinningen från land eller i form av direkta utsläpp från avloppsanläggningar. Havsmiljöförordningen omfattar allt havsvatten, och ett system för att bedöma miljöstatus är under utveckling. Den inledande bedömningen (2012) indikerar att god miljöstatus inte uppnås i Östersjön. Vattenförvaltningsförordningen omfattar kustvatten (ut till en nautisk mil utanför baslinjen) och den ekologiska statusen i området är bedömd som måttlig på grund av övergödning och miljögifter (2013).

Natura 2000-området Tjärö ligger i sin helhet även inom Natura 2000- området SE410043 Tjärö-Bockön-Eriksberg (SPA) enligt fågeldirektivet. I närområdet finns också Natura 2000-områdena Eriksberg (SE 0410123), Järnavik (SE 0410088), Bockön-Mjööen (SE 0410124) och Bräkne-Hoby skärgård (SE 0410046).

Vad kan påverka negativt

Områdets trädklädda betesmarker, ekskogar och enbuskmarker, jämte gräsmarker, strandängar och hållmarker samt vattenmiljöer, är skyddade mot bland annat markexploatering genom naturreservatsföreskrifter. Följande faktorer regleras inte genom reservatsföreskrifterna och kan påverka naturtyperna negativt.

Betesmarker

- Upphörd, felaktig eller otillräcklig hävd, exempelvis minskat eller upphört bete eller bristande buskröjning, leder på sikt till igenväxning av buskar och träd och utarmning av den hävdgynnade floran och faunan.
- Övergödning genom till exempel tillskottutfodring av betesdjuren, vilket indirekt ger näringstillförsel till marken och missgynnar den konkurrenssvaga floran.
- Avmaskning av betesdjuren under eller strax före betessläpp, med avmaskningsmedel som kan

vara skadligt för områdets insektsfauna.

- Vildsvin som bökar upp de öppna gräsytorerna och gör dem svårskötta samt förändrar vegetationen. Vildsvinen finner skydd i buskagen där de välter omkull mindre träd och enbuskar när de bökar efter mat. De flyttar även på stenar och välter delar av stenmurar.

Skog

- Igenväxning i ekdominerade miljöer med ljus- och värmekrävande arter, kan ge en ändrad sammansättning av trädslag och andra arter då miljön blir mer sluten än tidigare. Grova eller gamla träd, främst ek, kan skuggas ihjäl i förtid om andra träd tillåts växa upp i kronorna.

- Bristande trädkontinuitet leder på sikt till att ersättningsträd saknas när de gamla träden dör. Föryngring av ek är förutsättning för framtida jätteträd och kontinuitet av grova träd.

Öar och skär

- Igenväxning av öppna marker på fågelöar.

Hav

- Övergödning orsakad av näringsläckage. Effekter av övergödningen kan innebära minskat siktdjup, minskad djuputbredning av makroalger, kvävande algmattor, syrebrist och ändrad artsammansättning.

- Mänsklig påverkan som till exempel byggnation, dumpning, muddring, båttrafik (svall, ljud, ankring, grumling), mineral/sand/sten-utvinning, utsläpp av olja och kemikalier kan också inverka negativt på den marina miljön.

- För stort uttag av fisk och bifångster i fisket kan påverka artsammansättningen och hela ekosystemet.

- Främmande arter, såsom svartmunnad smörbult, kan påverka artsammansättningen.

- Marint avfall, inklusive dess nedbrytningsprodukter, kan orsaka skada på ekosystemet.

Bevarandeåtgärder

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§).

Skydd för området

- Tjärö med omgivande mindre öar och skär samt vattenområde är avsatt som naturreservat sedan 1976 och skyddas enligt 7 kap 4-6 och 30 §§ miljöbalken. I reservatsföreskrifterna regleras naturvårdsförvaltningen, allmänhetens rättigheter och skyldigheter samt markägarens och nyttjanderättshavarens förfoganderätt över området och vad denne behöver tåla för intrång. Reservatet förvaltas av Länsstyrelsen i Blekinge län. Beslut och kötselplan reviderades 2013 för att reservatsskyddet bättre ska kunna möta hoten inom området.

- Öarna Björnö örar, Alholmen, Ljungholmen, Hattaholm, Jyspaholmen, Garnbodskär och Älleskär omfattas dessutom av fågelskydd med beträdnadsförbud mellan den 1 april och 15 juli årligen.

- Områdets marina vatten skyddas enligt vattendirektivet och havsmiljödirektivet.

Miljökvalitetsnormer för vatten fastställs med stöd av 5 kap miljöbalken, enligt vattenförvaltningsförordningen och Havs- och vattenmyndighetens författningssamling, HVMFS 2013:19 samt HVMFS 2012:18. Normerna ställer krav på vattnets kvalitet. De marina miljöerna är även skyddade genom Sveriges åtaganden inom HELCOM, Baltic Sea Action Plan,

aktionsplan för Östersjön.

- Avtal om betesdrift inom delar av området finns upprättat mellan Länsstyrelsen Blekinge län och djurhållare.

Behov av åtgärder

- Det planeras restaurering av enbuskmarker på södra Tjärö samt på Björkeholmen och Jyspaholmen, med sökta medel för särskilda insatser från Naturvårdsverket.

- De sublittoral sandbankarna behöver inventeras.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:**1110 - Sandbankar**

Areal: 1,7 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Sandbankar består i huvudsak av sandiga sediment och skiljer sig topografiskt från omgivande botten. De är permanent täckta av havsvatten och kan vara fria från vegetation eller täckta av sjögräs och/eller makroalger. Ett område i södra delen av Björkeholmssund har klassats som sandbankar. Närmare uppgifter om naturtypens beskaffenhet saknas i nuläget.

Bevarandemål

Naturtypens areal ska vara minst 1,7 hektar. Förekommande typiska arter ska inte minska. Sedimentationen ska vara begränsad och strömförhållandena ska garantera en bra vattenomsättning och ett bra siktdjup. Vattenkvaliteten ska vara god och den antropogena belastningen i form av fysiska skador av till exempel bebyggelse och bryggor, utsläpp och läckage av övergödande näringsämnen, olja och kemikalier samt onaturlig grumling ska vara försumbar. Ekologisk status enligt vattenförvaltningsförordningen ska vara minst god och får inte försämrans.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är i nuläget inte känt. Inventering av typiska arter behövs..

1160 - Stora vikar och sund

Areal: 150,8 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Stora grunda vikar och sund består av större havsvikar skyddade från kraftig vågexponering. Bottnarna utgörs av både mjuk- eller hårbottenar, ofta mosaikartade med artrika växt- och djursamhällen. Vikarna ska präglas av god vattenkvalitet, naturlig vattenomsättning, variation av bottensediment och naturlig artsammansättning. Naturtypen är värdefull som reproduktionslokal för fiskarter som till exempel gädda, abborre, mört, löja och sik.

De grunda vikarna och sunden runt Tjärö är relativt väl skyddade från vågor och vind. Branta klippor stupar ner i havet och på sina ställen uppgår djupet till drygt 15 meter. De grundare områdena uppvisar en rik marin miljö med tångbälten, ålgräsängar och kransalger. Typiska arter som blåstång, borstnate, axslinga, ålgräs och kransalger utgör ett betydande inslag, vilket bidrar till en gynnsam miljö för fiskyngel.

Bevarandemål

Naturtypens areal ska vara minst 151 hektar. Området ska präglas av en mosaikartad botten med artrik vegetation och fauna. Utbredningen av de typiska arterna borstnate, blåstång och ålgräs ska vara stabil eller öka. Områdets förutsättning som reproduktions- och uppväxtområde för fisk såsom gädda, abborre och löja ska vara god. Ekosystemet ska vara i balans med förekomst av rovfisk, såsom gädda och abborre.

Vattenkvaliteten ska vara god och den antropogena belastningen i form av fysiska skador av till exempel bebyggelse och bryggor, utsläpp och läckage av övergödande näringsämnen, olja och kemikalier samt onaturlig grumling ska vara försumbar. Ekologisk status enligt vattenförvaltningsförordningen ska vara minst god och får inte försämrans.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet bedöms som gott, men vattenkvaliteten behöver förbättras genom åtgärder mot övergödning.

1170 - Rev

Areal: 22,6 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Rev består av sten eller block som höjer sig över omgivande botten. De har täta och välmående blåstångsbälten och en intakt zonering av växtsamhällen. Artrikedomen är hög och består av fisk samt mjuk- och hårbottenarter. Naturtypen upptar delar av havsområdet nordväst som Tjärö liksom sydväst som Tjärös södra del. Björkeholmen omges av revmiljöer med en mosaikartad botten och stora stenblock. Djupet går ner till cirka 3 meter. Vegetationen består av täta makroalgsbestånd som domineras av blåstång med inslag av ålgräs där botten är mosaikartad.

Bevarandemål

Arealen rev ska vara minst 22,6 hektar. Reven präglas av en naturlig zonering och djuputbredning av fastsittande alger och filtrerande djur. Utbredningen av de typiska arterna sågtång, blåstång och blåmussla ska vara stabil eller öka. Revens förutsättning som reproduktions- och uppväxtområde för till exempel sill och blåmussla ska vara god. Ekosystemet ska vara i balans med förekomst av rovfisk.

Vattenkvaliteten ska vara god och den antropogena belastningen i form av fysiska skador, utsläpp och läckage av övergödande näringsämnen, olja och kemikalier samt onaturlig grumling ska vara försumbar. Sedimentationen bör vara begränsad. Naturtypen ska vara oförändrad med avseende på djupförhållanden, substrat och bottenstruktur. Ekologisk status enligt vattenförvaltningsförordningen och miljöstatus enligt havsmiljöförordningen ska vara minst god och får inte försämrats.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet bedöms som gott, men vattenkvaliteten behöver förbättras främst genom minskad övergödning.

1620 - Skär och små öar i Östersjön

Areal: 17 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Skär och små öar består av urberg eller morän och den anslutande undervattensvegetationen ingår i naturtypen. Öarna är i regel trädlösa och utgör viktiga häckningsplatser för fåglar och uppehållsplatser för sälar. Vegetationen består av arter som är anpassade till torka, vind- och saltpåverkan samt frånvaro av egentlig jordmån. På de kala bergytorna finns också en artrik och särpräglad lavflora.

Söder om Tjärö ligger skären Gambodsskär och Älleskär och dessa är klassade som skär och små öar. Öarna är viktiga häckningslokaler för fåglar och skyddade som fågelskyddsområden. Öarna omges av sammanhängande tångbälten som domineras av blåstång med inslag av sågtång och rödlager. Beträffande övrigt växt- och djurliv är kunskapen för närvarande liten.

Bevarandemål

Naturtypens areal ska vara minst 17 hektar. Utbredningen av de typiska arterna blåstång, sågtång och blåmussla ska vara bestående eller öka. Området bör ha många häckande fågelarter och det ska finnas en naturlig näringstillförsel orsakad av spillning från häckande fåglar. Undervattensvegetationen ska präglas av en naturlig zonerings och djuputbredning av fastsittande alger och filtrerande djur.

Vattenkvaliteten ska vara god och den antropogena belastningen i form av fysiska skador av till exempel bebyggelse och bryggor, utsläpp och läckage av övergödande näringsämnen, olja och kemikalier samt onaturlig grumling ska vara försumbar. Ekologisk status enligt vattenförvaltningsförordningen ska vara minst god och får inte försämrats.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet bedöms som gott, men vattenkvaliteten behöver förbättras främst genom minskad övergödning.

1630 - Strandängar vid Östersjön

Areal: 0,8 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

En mindre havsstrandäng finns på det låglänta området mellan huvudön och Kalven. Vegetationen påverkas av vattenståndsväxlingar. Här växer fukt- och salttåliga arter, som havssälting, salttåg, gulkämpar, plattstarr, agnsäv och gåsört samt den rödlistade arten liten kärmaskros (nära hotad). Träd- och buskskiktet sparsamt med exempelvis hagtorn, nyponros, vildapel och sälg. Utanför strandängen växer vass. Hävdade strandängar är viktiga för häckande och födosökande vadare, gäss och änder.

Bevarandemål

Arealen strandängar ska vara minst 0,8 hektar. Gräsmarken ska vara välhävdad och starkt präglad av bete. Områdets kärlväxtflora ska karaktäriseras av hävdgynnade arter som havssälting, salttåg och gulkämpar. Andelen ohävdsarter som kan bedömas som igenväxningsvegetation, exempelvis veketåg och vass ska vara liten. Vattenståndet ska variera naturligt och översvämningar sker regelbundet eller säsongsvis.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet bedöms som ordinärt till gott. Ohävdsarter som veketåg och vass breder ut sig över strandängen och behöver bekämpas.

5130 - Enbuskmarker

Areal: 18 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen finns på södra delen av Tjärö och på ön Björkeholmen. På större delen av södra Tjärö breder halvöppna enbuskmarker ut sig med dominans av en, både gamla hävdformade exemplar och enar i tätare buskage och med inslag av ek och björk. På vissa ställen är enarna så stora att de utgör riktiga eneskogar. Enbuskmarkerna är bitvis mosaikartade med ett stort inslag av hållmarkstorrängar och kalare klipphällar. I sänkor finns fuktigare marker och mindre kärr.

Björkeholmen, som är den största av de kringliggande öarna eller holmarna, är belägen sydväst om Tjärö. Ön utgörs av en plåtå som är bevuxen med enbuskar och lövträd. Markerna har vuxit igen mycket sedan betet minskat. Terrängen är kuperad med gott om berg i dagen och inslag av hållmarker.

Det planeras restaurering av enbuskmarkerna med sökta medel för särskilda insatser från Naturvårdsverket.

Bevarandemål

Arealen enbuskmarker ska vara minst 18 hektar. Gräsmarken ska vara välhävdad och präglade av bete. Områdets kärlväxtflora ska karaktäriseras av hävdgynnade arter. Gräsmarken ska vara öppen till halvöppen och ha ett betydande inslag av gamla och/eller hävdformade enar eller låga, breda och förhållandevis glesa snår med en. Det ska finnas en mosaik av öppna hed- och gräsmarker omväxlat med hållmarker, avgränsade buskage och solitära hagmarksträd som ek, rönn och oxel. Träd, buskar, sly eller ohävdsarter och som kan bedömas som igenväxningsvegetation ska vara liten.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet bedöms som dåligt till ordinärt. Stora delar av naturtypen är kraftigt igenväxta och behöver restaureras genom röjning och naturvårdshuggning.

6270 - Silikatgräsmarker

Areal: 0,8 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Två mindre ytor med naturtypen silikatgräsmarker finns på Tjärö. Silikatgräsmarkerna finns i dalgångar och sänkor där det tidigare varit åkermark. Bland kärlväxter som noterats kan nämnas mandelblom, tjärblomster och jungfrulin. I träd- och buskskiktet som är glest återfinns den rödlistade flikrosen (nära hotad).

Bevarandemål

Arealen silikatgräsmarker ska vara minst 0,8 hektar. Gräsmarken ska vara präglad av bete. Kärlväxtfloran ska vara artrik och dominerad av hävdgynnade arter. Träd, buskar, sly eller ohävdsarter, som kan bedömas som igenväxningsvegetation ska vara liten.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet bedöms som gott.

8230 - Hällmarkstorräng

Areal: 20,3 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Hällmarkstorrängar förekommer på flera ställen på Tjärö och på kringliggande öar. Inom naturtypen finns plana eller rundslipade klipphällar, antingen kala eller med lavar och ett tunt jordtäckte där det växer tåliga torrängsarter. I klippskrevor med djupare jordmån växer gräs, enbuskar och ekar. Runt om ön Björkeholmen, och särskilt vid den södra kustremsan, finns ett lägre område med mycket klippor som hör till naturtypen hällmarkstorräng. Det är båda klippstup och rundslipade hällar.

Jyspaholmen väster om Tjärö samt Ljungholmen och Hattaholm på östra sidan har naturtypen hällmarkstorräng. På holmarna och skären finns klipphällar med ett tunt jordtäckte. Vegetationen består av välanpassade arter av mossor, lavar och låga växter som gräs och ljung, sedumarter och bergssyra. Någon buske av vårtbjörk, en, slån, nypon och hallon kan förekomma. Andra klippor är kala. Hällkar och fuktiga partier förekommer också. I tillfälliga eller permanenta hällkar på skären lever speciellt anpassade växt- och djursamhällen.

Bevarandemål

Arealen hällmarkstorräng ska vara minst 20,3 hektar. Hällmarkerna ska vara öppna. Träd och buskar som bedöms som igenväxningsvegetation ska vara liten. Kärlväxtfloran ska domineras av konkurrenssvaga arter såsom gul fetknopp.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet bedöms som gott.

9070 - Trädklädd betesmark

Areal: 15,9 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

De trädklädda betesmarkerna förekommer på Tjärös norra del och på halvön Kalven. I det välbevarade kulturlandskapet på norra Tjärö finns ett trädskikt med ek, de rödlistade arterna ask (starkt hotad) och alm (akut hotad), lind, avenbok, bok, oxel, asp, björk, sälg, tall och gran. Hamlingspräglade träd vittnar om äldre tiders markanvändning. Buskskiktet är artrikt, och innehåller bland annat hassel, rönn, vildapel, hagtorn, slån, en och flera arter av rosor, däribland den rödlistade flikrosen. I fältskiktet finns bland annat Adam och Eva, nattviol, småfruktig jungfrukam och den rödlistade arten månlåsbräken (nära hotad). På halvön Kalven har de trädklädda betesmarkerna en lundartad karaktär. Där finns gamla tidigare hamlade lindar.

En stor del av halvön Kalven på östra Tjärö utgörs av trädklädd betesmark på en yta som sträcker sig över hela den norra delen, över höjdryggen och långt ner längs västslutningen. I väster gränsar den till strandängen och till havsviken Maren. Detta är näringsrikare marker än på andra delar av ön.

I det frodiga fältskiktet växer exempelvis lundslok, tandrot och slokörnbräken. Ek är det dominerande trädslaget. Längst ut på Kalvhuvudet dominerar ek i trädskiktet. Lind förekommer också, bland annat växer det på västslutningen flerstammiga lindar från grova socklar. Där ön smalnar av till ett näs finns, i en svacka på slutningen på nordvästra sidan, en liten yta med trädklädda betesmarker. Den är gräsbevuxen med flertalet ekar mellan spridda block.

Bevarandemål

Arealen trädklädd betesmark ska vara minst 15,9 hektar. Bete ska påverka områdets dynamik och struktur. Det ska finnas gamla träd och föryngring av nya träd som efterträdare. Trädskiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat. Det ska finnas ett buskskikt med olika växtarter. Det ska finnas liggande död ved, stående döda eller döende träd, gamla träd med grov bark, skador, håligheter, mulm eller döda delar. Solexponerade, varma och vindskyddade miljöer och strukturer ska utgöra ett inslag genom en variation mellan täta respektive öppna och tätare delar, samt bryn. Blommande och bärande buskar och träd ska finnas i solexponerat läge. Jätteträd och efterträdare till dessa ska stå fritt med solexponerade stammar. Det ska finnas en artrik hävdgynnad flora med bland annat Adam och Eva och nattviol. Stenmurar och andra kulturspår ska till största delen vara solexponerade och fria från lövsly och träd så att dessa inte beskuggas eller skadas av stammar eller rotsystem. Delområdet på Kalven bör behålla sin lundartade karaktär.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet bedöms om gott till mycket gott.

9190 - Näringsfattig ekskog

Areal: 1,7 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

På den södra delen av Tjärö, intill kusten i sydost, växer näringsfattig ekskog med en ålder på kring 100 år. Förutom ek och avenbok växer här en del grova tallar. Det är bitvis igenväxt och snårigt med vildkaprifol i blockrik mark. Spärrgreniga vidkroniga träd av ek förekommer, enstaka gamla och grova exemplar. Det är tämligen gott om döda stående träd och död liggande ved. Skogen gränsar till betade enbuskmarker och områden som ska utvecklas till trädklädd betesmark. I fältskiktet återfinns lundslok, teveronika och enstaka myskmadra.

Bevarandemål

Arealen av näringsfattig ekskog ska vara minst 1,7 hektar. Småskaliga naturliga processer, som till exempel trädens föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning ska påverka dynamik och struktur. Det ska finnas gamla träd och föryngring av nya träd som efterträdare av ek, oxel och avenbok. Det ska finnas död ved i olika former inklusive levande träd tämligen allmänt, med döda träddelar och gamla träd med grov bark, skador, håligheter, mulm eller döda delar. Solexponerade, varma och vindskyddade miljöer och strukturer ska förekomma genom en mosaik av mellan täta respektive öppna och glest beskogade delar. Gran, buskar och sly ska inte tillåtas ta överhanden eller skada de biologiskt gamla och värdefulla träden i området. Typiska arter som kaprifol samt mossor och lavar ska förekomma allmänt.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet bedöms vara gott.

Dokumentation

- ArtDatabanken. 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken SLU, Uppsala.
- Artportalen. www.artportalen.se (uttag 2016-11-09)
- Jordbruksverket. 2004. Ängs- och betesmarksinventering. Tillgänglig: <https://etjanst.sjv.se/tuvaut/site/webapp/tuvaut.html>.
- HELCOM. 2007. Baltic Sea Action Plan, www.helcom.fi
- Länsstyrelsen i Blekinge län. 1976. Bildande av naturreservat inom Tjärö i Karlshamns kommun.
- Länsstyrelsen i Blekinge Län. 2013. Beslut om ändring av föreskrifter mm för naturreservatet Tjärö i Karlshamns kommun 2013-04-02.
- Nilsson, J. 2008. Marin inventering av makrovegetation inom vattenområdet tillhörande Eriksberg, Eriksbergs stränder, Bockö-Mjöo och Tjärö naturreservat i Blekinge. Rapport 2008:1. Naturvetenskapliga institutionen, Högskolan i Kalmar.
- Länsstyrelsen i Blekinge län. 2008. Basinventering av skog i skyddade områden, typiska och egna indikatorarter. Skog PC. Opublicerat material.
- Sveriges Geologiska Undersökning. 1994. Berggrundskartan 3F Karlskrona NV/SV. SGU Serie Af nr 179.
- Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för de svenska naturtyperna i habitatdirektivets bilaga 1. Dnr NV-04493-11.
- Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för de svenska arterna i habitatdirektivets bilaga 2. Dnr NV-01162-10.
- Rikets allmänna kartverk 1915-1919. Häradsekonomska kartan. Digitalt material ©Lantmäteriet. www.lantmateriet.se.
- Trädportalen, www.tradportalen.se (uttag 2016-09-28)
- VISS VattenInformationsSystem Sverige, www.viss.lansstyrelsen.se (uttag 2016-10-17)

Bilagor

Bilaga 1. Områdeskarta

Natura 2000 - SE0410134 Tjärö

